

BÁCSMEGYE

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPESTEN, Teréz-körút 2.

Fiókiadóhivatalok: Zomborban: Gombos F. Berta dohány-
üzletében. Ujvidéken: Schäffer Péter könyvkereskedés-
ben. Szabadkán: Braun Adolf nyomdájában. Bácsalmáson:
Rosenberg A. cégnél.

Politikai lap.

Alapította:

LATINOVITS PÁL.

Felelős szerkesztő:

PETŐ LAJOS.

Előfizetési árak:

Egész évre 30 K. — Fél évre 15 K. — Negyed évre 8 K

Tanulóknak, aljegyzőknek, írnokoknak, földműveseknek és szeré-
nyebb javadalmazású hivatalnokoknak évi 24 kor. félévre 12 kor
negyedévre 6 kor.

Megjelenik hetenként kétszer.

Csak a belit!

Írta dr. Nagy Péter kir. közjegyző.

Az egykori népszínházban Szirmai valamikor kitűnően játszotta egy lámpabél árusító vigéc tréfás mókás szerepét. Spengl Jeremiás volt a vigéc neve, s szerepe szerint lépten-nyomon azt hangoztatta, »Csak a belit, Csak a belit!« ami persze nem azt jelentette, hogy Spengl Jeremiás valami vérengző kegyetlen vad ember lett volna, hanem a lámpa bélnek kívánt reklámot csinálni.

Mikor egy év előtt a koalíció szét-
hasadozott fája váratlanul kizöldellett, s az ok és szükség nélkül elbuktatott Tisza s kormánya távozása után az egyesült kisebbségi pártok kaparították kezükbe az elárult országot, — a Spengl Jeremiás jelszava »Csak a belit, Csak a belit!« belügyi kormány programmá változott.

Egy tülöszinte percében gróf Károlyi Mihály harsantotta bele a megürült kisebbség nagyobb állásokon civakodó koalíciós zsbivásárba ezt a jelszót. A főispánok megválogatásakor a koalíciós táborba összesereglett törzsek e most említett vezére azt mondta, hogy a főispáni állásba egy bulldog kell, aki az ellenpártbeli embereknek kitépje a belét.

Tehát: Csak a belit, Csak a belit!

A főispán-vásárra felhajtott alakok kornevillei vásárján az volt az első, amit az aspiráns megnéztek, van-e jó fogazata, el van-e látva erős karmokkal; — hogy fogakkal, karmokkal kitudja majd tépni a munkapártiak beleit!

Bács-Bodrogvármegye nagyon a szíven feketett gróf Károlyi Mihálynak. Ebbe a vármegyébe ő akart főispánt választani. Választása Baloghy Ernő doktorra esett.

A fogazat, s a karmok ugylátszik kielégítették a bulldogot kereső gróf igényeit.

Az egyszerű ügyvédi iroda homályából egy nagy vármegye főispáni székebe eképen belendített megyefőnök megkapván az állást, megkapta a hatalom gyakorlásához szükséges utbaigazításokat is, mik a Spengl Jeremiás jelszavában foglalhatók össze: »Csak a belit, Csak a belit!«

A fogazat, s a karmok nagyszerűen beváltak.

A nemes gróf nagyszerű fog- és karomismerőnek bizonyult.

Baloghy Ernő dr. mint Bács-Bodrog vármegye főispánja minden a gróf által hozzáfűzött reményeket messze tulszárnyaló ügyességgel tépte, marcangolta a munkapárti beleket.

»Csak a belit, Csak a belit!« hangzott Zomborban, a vármegyei székhelyen; s ez hangzott szerte a vármegyében a járásokban, a községekben.

Amit az erőszak, a jogtiprás, a hadihelyzet ezerféle kényszere produkálhatott: az mind foganatba vétetett.

A vármegye nagyképűen kinyitogatott ablakain a rend, a béke, a jog- és törvénytisztelet, az igazság, s a méltányosság mint alkalmatlan lim-lomok dobáltattak ki. Fegyelmi

ügyek a munkapárti tisztviselőknek, felmentés megvonása a munkapárti lakosság-
nak; elnézés, jutalom, felmentés a koalíci-
soknak. Front, lövészárók a makacsko-
dóknak.

Igy aztán a kitepelt belü, leláncolt, bilincsbe vert vármegyét nem volt nehéz engedelmes koalíciós játékszerre tenni.

Közben aztán a kormányból kivedlett Károlyi párt elhagyásával a már többé nem szokatlan uton, egy kis elfeladás, színváltoztatással Baloghy doktor megint 1867-es lett, hogy főispán maradhasson.

Most megint más szelek fujdogálnak. Most ismét fordítani kellene a vitorlákat.

De hová, de merre, hogy a fordítás ezuttal is sikeres legyen. Most mintha nehezebben menne a dolog.

Andrássy, az új pártvezér már kinyilatkozta, hogy a főispánoknak az új Wekerle kormányt követni erkölcsi lehetetlenség.

A kényesebb izlésű főispánok már lemondottak.

A Baloghy dr. lemondásáról még nem hallottunk. A jelek szerint ennek be »kell« következnie.

Kell; — mert az agyonrekvirált Bácskában a »Csak a belit, Csak a belit!« jelszóval garázdálkodást fent már elunták.

Az a kis alkuváltás ami még egy ideig a bácskai főispánság körül folyni fog, alighanem a Schakespeare Szent-Iván éji álmából lesz másolva, holott is Zsuboly takács midőn látja, hogy nem kell már az ordító oroszánt játszania, így fogadkozik:

»oly szendén fogok ordítani, mint a szopós galamb!«

Azonban Zsuboly fogadkozása nem hisszük hogy sikeres lehetne. Inkább hisszük, hogy alapos az a hír, hogy Zomborban az alvégen egy elárult ügyvédi iroda ablakait szellőztetik. Várják haza a principálist. A rozsdamarta, heverő ügyvédi toll ismét fűrgen fog mozogni; s a Spengl Jeremiás jelszavát, a gróf Károlyi bulldogját rövidesen befedi a felejtés pora.

Lisztellátás. — A termés betakarítása. — A szén- és rézgálicszükséglet.

Skultéty Ferenc alispántól.

Az ellátatlan lakosság lisztzükségletének biztosítása mindez ideig nem sikerült.

A múlt havi időszakra kiutalt 16 waggonnal csak 4 1/2 kilogrammos fejkvótát tudtam kiutalni. E mellett az időközben hazajövő szabadságot katonák számára és az előre nem látott szükséglet kielégítésére semmi tartalékom nem maradt, ami eddig soha sem történt meg velem.

Fáradtságos utánjárással sikerült ez utóbb említett szükségletre még 2 waggont kieszközölnöm.

A május 15-ikétől június 15-ikére terjedő időre azonban megint csak 16 waggon lett kiutalva, illetve előterjesztéseimre ez a

mennyiség ugyancsak 2 waggonnal fel-
emelve.

Mivel az ellátatlanok száma jóval megfogja haladni a 48000 lelket, ha még pótiólag legalább 15 waggon lisztet nem kapok, kénytelen leszek a fejkvótát 3 kilogrammra leszállítani.

Ennek súlyos következményeire írásban és szóval számtalanszor rámutattam már; eddigi előterjesztéseim azonban eredménytelenek maradtak.

Helyettesem jelenleg ismételtelen szemé-
lyesen jár el az OKH-nál valamelyes megnyugtató megoldás érdekében.

Utánjárásaimmal eddig sikerült elérnem azt, hogy legalább a cukorrépa-munkások lisztzükségletét kiutalták s ezzel termelésünk ez a fontos ága biztosítottnak tekintethető.

Az új termés betakarításának előmunkálatai serényen folynak.

Lakosságunk eléggé nem dicsérhető, mondhatni páratlan szorgalommal sietett a szántóföldeket és a kerteket megmunkálni és ma már igazán nem nagyítás, ha azt állítom, hogy minden talpalatnyi föld be van vetve; sőt a bevetett terület meghaladja a békeidő megmunkált területének nagyságát is.

Egy időben úgy látszott, hogy az emberi munkaerő biztosítása körül bajok lesznek.

Ugyanis oroszországi, ukrániai, finnországi és a megszállott orosz területekről való hadifoglyokkal szemben folyó évi május hó 1-től hazaküldésükig terjedő időben követendő eljárásra vonatkozólag a F. M. f. évi 56700 számú rendeletével kiadta az újabb érvényes határozmányokat, melyek szerint a többi között ezen hadifoglyoknak oly munkabér jár, mint ugyanazon a községben hasonló munkánál dolgozó munkásoknak olyképp, hogy az ellátási költségek levonásával készpénzben kifizetendő bér-munkás naponként ellátáson felül földmives munkánál 1 koronánál, egyéb munkánál dolgozó hadifoglyoknak 2 koronánál kisebb nem lehet. Ezen minimális béreket járásonként a főszolgabírák illetve a polgármesterek illetékesek megállapítani.

Ezen újabb határozmányok kapcsában az orosz foglyok között élénk mozgalom keletkezett, úgy, hogy egy részük erősen nyugtalanodott, szökdösött és tulzott indokolatlan követelésekkel állott elő, mely mozgalom azonban az illetékes közegek által nyújtott felvilágosítások után most szűnőfélben van.

A román hadifoglyokat, kik közül mintegy 150 volt a vármegye területén foglalkoztatva, folyó hó 11 és 12-én kellett bevonultatni.

Ezen hiányok fedezésére eddig mintegy 7—800 főnyi igénylés merült fel, melynek fedezetét a földmívelési minister urtól kikértem; katonai munkásosztagokat is kérelmeztem vagy 15 esetben, de eddig csak 6 esetben voltak kiutalhatók.

Az aratógépekhez szükséges kévekötozőzsineg ügyében a vármegye területén lévő aratógépek összeirattak és a földmívelés-

ügyi ministerhez beterjesztettek ujabban ismét a hozzáteljesítés szükségletét nérvét kell összeírni és bejelenteni.

A *cséplőgépek szénszükséglete* annak idején bejelentett és remény van rá, hogy arról gondoskodás történik.

A *cséplőgép kezelők és fűtők szabadságolása* iránt folyó hó 13-án távirati előterjesztést tettem a honvédelmi ministerhez, utalással arra, hogy a tavalyi rendelet későn adatott ki, és az idején készítése folytán a gazdák között nyugtalanság észlelhető.

A *peronospora elleni eső permetezéshez szükséges rézgálicot* — katasztrális holdanként 5 kilogramm mennyiségben további kiosztás végett már minden járás és városnak megküldöttem, összesen 15 waggon, sőt már a második részlet fejében is megérkezett folyó hó 11-én az első waggon, melyet szintén továbbítottam úgy, hogy ezeketán a *szőlőbirtokosok teljes szükséglete ez évben is biztosítottak tekinthető.*

Egy szóval, ami a mai nehéz viszonyok között megtehető, megtörtént, hogy a természet kincseit betakaríthatóak. S mintha a jó Isten jutalmazni akarná igyekezetünket, olyan *bőséges áldással kecsegtet, aminőre emberemlékezet óta példa nem volt: a vetések állása valóban kitünő.*

Az orvos és gyógyszerész.

III.

Orvos nélküli a gyógyszerész mozduatlanul áll, le van tékezve.

Orvosi értelemben a gyógyszerész tanítása nem értékebb, mint egy más művelt laikusé. Mert hogy egy purgatableta vagy mellicha, vagy musiarész, vagy egy a pisipor kézi eladásban való beajánlása még nem orvoslás és gyógyítás, az világos mindenki előtt és legvilágosabb épen a gyógyszerész előtt. A lelkiismeretes gyógyszerész kötelessége, de főképe is, hogy drágáinak, vegyszereinek tisztaságáért, hatályosságáért és a vények pontos kiszolgálásáért jót állhasson.

Ezen ügykör néhány szóval eszetelve van; azonban a szerek romlandó volta és vegyi átváltozásai folytán egész embert, teljes ambíciót és óriási felelősségérzést követel meg helyére.

Ezzel szemben az orvosi beavatkozás kiinduló pontja és az orvosi tudomány gyakorlati alkalmazásának alaptétele: a megkülönböztető kórisime (diagnózis) tüzetes megállapítása. Csak a jó diagnózis lehet jó orvos is, mert a betegség helyes és biztos megállapítása már méhében hordja a megfelelő tanácsadást is. A diagnózist megállapítani pillanatszerűleg egy tekintettel az esetek túlnyomó többségében nem lehet, oda a kellő ismeretek föltételzése mellett körültekintő vizsgálat szükséges fizikai és kémiai eszközök latbavetésével, amit azonban tanulni és tudni kell. A súlyos életveszélyes beteg, tehát az, aki leginkább szorult tanácsra és segítségre, az esetek legnagyobb részében nincsen ama erőbeli állapotban, hogy a tanácsadót felkereshesse, hanem megfordítva ez utóbbinak kell amazit felkeresnie. Itt ismét foglalkozásunknál fogva ellentétes az orvos és gyógyszerész ügyköre. A gyógyszerész működése a patika helyéhez kötött, az orvosnak peregrinus jellege van és csak kisebb és kevésbé fontos részében rendelő szobájához kötött. A szenvedő szemében a legszembetűnőbb az orvosi ismeretek fontossága a tanácsadónál, balesetek és beavatkozások felmerülése eselén. Idegen testek útutakba jutása pl. gégebe, orra, füle stb. csontok megrekedése a bázisgingban, viszont kivezető csövek eldugulása csupa olyan helyzetet teremt, a melyekkel szemben a laikus és a gyógyszerész is az, tehetetlenül áll. Ugyanígy állunk ama sebzésekkal, amelyek térbelileg meghaladják a bőr és bóraltati kötőszövet sérülését.

És kinél találjon a szegény vajdó nő, akinél a szülés rendes és természetes lefolyásával szemben akadályok állanak szemben, segítséget és mentést, ha nem a tanult szakembertől?

Mit szólnak a gyermekgyógyítás nehéz problémáiról, amelyek megfelelő szakismeretek mellett még nagy tapasztalást is invalvának? Kihez menjen a görcsökben rángatózó csecsemő, ha nem a tanult orvoshoz?

Hiszen, ha csak egyféle és csak egy alapon kifejlesztő görcsöt ismerünk, úgy orvos híján is (töltve de meg nem engedve) valahogy rá lehetne egyetlen egy kapufára huzni az eseteket

és — mondjuk gyógyszerészeti javaslat alapján — bele lehetne löködni az élet és halál között lebegő csecsemőbe a »fráz« ellen való. Csak hogy, hogy ezen egy példánál maradjak, a dolog nem ilyen egyszerű és schemás. Rendkívül hosszú sora van a görcsöket előidéző okoknak, a görcsök változókéony felépítésének és a betegség gyökere elhelyezkedésének a kisded szervezetében. A gyermekek különböző fejlettsége, ellenálló képessége, esetleg intencurrens egyéb megbetegülések még bonyolultabbaká tezzik a mérlegelés alá eső viszonyokat. Dr. H.

Okos közéletmezési intézkedések.

A sok kellemetlenséget és bajt okozó és elmérgesedett harcra alkalmas adó közéletmezési kérdések megoldása körül a napokban olyan eset történt, mely a maga szükre szabott érdekköréből erősen kiemelkedik és utmutatást nyújt azok számára, akik eme ügyek intézésénél tehetetlenül állnak.

Óbecsén ugyanis újabb rekvirálás szükségére merült föl. A módozatok megállapítására szakértekezletet hívtak egybe, melyen a közéletmezési miniszter képviselőjében Popovits Szilárd minisiteri biztos jelent meg.

Az eszmecsere során felszólt dr. Tripolszky János ügyvéd, községi képviselő-testületi és megyebizottsági tag, a város érdekeinek egy legkiválóbb és lelkes harsosa, s feszült figyelem mellett és zajos helyeslés közben kijelentette, hogy teljesen átérzi a súlyos helyzetet, mely az országos közéletmozgás körül támadt, de azért figyelembe kell venni azt is, hogy az itthon levő lakosság életmezése is elsőrendű közérdek. Mindamelllett hajlandó a község minden feleslegét átadni. De kéri a miniszteri biztost, *jelentse ki, hogy mindazokat, akik termény és takarmányfeleslegüket beszolgáltatták, az újabb rekvirálástól megkímélik.* A lakosság mindent maximális áron fog átadni. De viszont maximális áron kéri a szükséges iparcikkeket is, még pedig: petroleumot, szövetet, bőrt.

Popovits miniszteri biztos erre feszült figyelem mellett kijelentette, hogy mindama gazdáknál, akiket az előjáróság igazol, hogy fölös terményeiket beszolgáltatták, *az újabb rekvirálást mellőzi.* Kijelentette továbbá, hogy meg nem büntetik azokat a gazdákat akik elrejtett gabonájukat most átadják szintén maximális áron.

Ezen az alapon létre jött a meg egyezés.

A csecsemővédelem.

Dr. Spitzer István vm. főorvostól.

Bebizonyított tény, hogy a nagy csecsemő halandóságnak legfőbb okai a *tudatlanság és a nyomor.*

Ezért a szanalásnak két irányban kell haladnia a szociális és kulturhygenikus irányban. A munkát külön erre a célra kiképezendő csecsemő védőnőkkel végezteti a szövetség.

A csecsemő halandóság elleni küzdelem nem humanisztikus, hanem a nemzet jövő fejlődése érdekében elsőrangú fontossággal bíró gazdasági és honvédelmi akció is. Eppen ezért annak költségeit nem lehet a társadalmi akció bizonytalan eredményétől függővé tenni. Az állam hajlandó is viselni a központi szervezet összes költségét, továbbá a 3000-nél kisebb községekre háruló összes és a 3—10 ezer közötti községek költségeinek fele részét.

A 10,000-nél nagyobb lélekszámú községek tartoznak a költőgeket maguk viselni.

A vármegyeyel központi bizottságban az az álláspont alakult ki, hogy a vármegye területén levő 10,000-nél több lélekszámú és a pótdóval nem bíró községek fedezzék a felmerülő kiadásokat egyedül, míg a 3000-nél kisebb lélekszámú községek költségeit viselje egyedül az állam; a 3 ezer lélekszám közötti községek költségeit pedig ossza meg a törvényhatóság és az állam.

Községeink nagy pótdója, kulturális gondolkodása majdnem lehetetlenné teszik, hogy minden község a csecsemő védőnő állások szervezéséhez szükséges anyagi eszközöket nyomás nélkül megszavazza; így ha ezen uton akarnók a költségeket megnevezni a szervezést elődázók

és az aklót községeink nagy része ellenszenvenvel fogadná a mi a sikert már is kockáztatná.

Ezért a központi bizottság arra az állápontra helyezkedett, hogy a törvényhatóságoknál kérelmezni fogja, hogy a törvényhatóságok terhelő összeget pótdó utján biztosítsa.

Tekintve azt, hogy a csecsemő védőnői szervezet létesítésével még nem történik gondoskodás oly gyermekek megmentéséről, akik otthon, részben az otthoni, részben a gyermek egészségi viszonyai miatt meg nem tehető, hanem ezek megtartása csakis úgy történhetik, ha a célra egy csecsemő otthon létesítetik; szükséges volna egy oly csecsemő védelmi alap létesítése, amely úgy az évi kiadásokat, mint az állandó jellegű intézmény fennállítását biztosíthatná.

Mind-e célok elérésére elégséges volna 10% vármegyeyi pótdó kivetése.

Számításaink szerint a vármegyeyben alkalmazandó volna 87 hivatásos és 62 mellékfoglalkozásos védőnő, ezek összefizetése volna 163000 K. Ebből a 10000 lélekszámú és a pótdóval nem bíró községek 65200 K, az állam 55100 K és a törvényhatóság 43600 K költséget tartoznának fedezni.

E szerint az 10% os pótdóval a mai viszonyok mellett is körülbelül 40000 K val gyarapodnék a csecsemő védelmi alapunk, amelyből rövidesen egy életképes intézmény volna létesíthető.

Kertészet a gazdaságban.

II.

Azt a felfogást, hogy hazánkban, hivatkozással a szigorú hideg telekre, mégsem lehet lehet virágot termelni s így mégis csak a külföldre vagyunk utalva megdöntik az eddigi gyakorlati tapasztalások, melyek amelltt szóznak, hogy megfelelő eszközökkel és berendezésekkel még télviz idején is lehet itthon virágot termelni olyat, mely színben, illatban, frissességben még túl is szárnyalja a külföldi terményt.

Csak éppen a mennyiség az, amellyel még nagyon elmaradtunk, tisztán azért, mert a hivatásos kertészársadalom nagyon is gyenge anyagi helyzete teljesen kizárja azt a lehetőséget hogy nagyobb mérvű virágtermelésre berendezkedhessen. És itt kapcsolódik eme szerény irás-hoz egy, a mai viszonyokból s helyzetből kiváltott gondolat, melynek alaptétele az, hogy okkalmóddal lehetne a nagyban, tehát főmegvirágtermelést a *mezőgazdaság keretébe* bevonni oly mértékben, hogy teljesen feleslegessé válhatna a külföldi termény. Azonban nem arról van szó, hogy valamely uradalmi kertészet mellékesen virágtermeléssel is foglalkozzék, amire már van is példa hazánkban, de arról, hogy a modern üvegház építés technika minden eszközével és módjával szegfű, rózsá, ibolya, gyöngyvirág stb. stb. nagyban speciális termelése állíthatók be a mezőgazdaság keretébe ép úgy, mint például az ipari növények termelése, a gyümölcs vagy a konyhakertészet, a tejtermelés, szeszgyártás stb. Az már aztán részlet kérdés, hogy hol, mikor és mely virágféle termelése adná meg a biztos jövedelmét, mert hiszen az éghajlatbeli viszonyok, tehát az adott vidék fekvése, időjárás forgása, talajviszonyok, nemkülönben a termelési segédeszközök beszerzése, vizellátás, közlekedési-szállítási viszonyok, stb. mind olyan kérdések és tényezők, amelyekkel a termelés megindulása előtt számolni kell.

Közbevetőleg leszegezhetjük azonban azt a tényt, hogy a megejtett kisebb mértékű kísérletünk azt igazolja, hogy itt a Bácskában eredményesen lehet virágtermeléssel telben is foglalkozni már éghajlatbeli szempontból is.

Ugyancsak számolni kell továbbá az ilyen kertészetek berendezésénél a jobbnál-jobb elvénél fogva azzal is, hogy csak úgy lehet sikert elérni, ha mindenben a legjobb anyagot adjuk, s a termelés vezetését arra hivatott képzett kertészekre bízzuk.

Hál' Istennek a magyar kertészársadalom szaktudása már van olyan nivós, hogy nem szorulunk már a külföldre, arról azonban nem tehet, hogy nincs olyan anyagi ereje, hogy a hazai virágtermeléssel megindulhasson. Kell, hogy valaki ezt a kérdést késedelem nélkül megoldja, mert a jövőbeni kereskedelmi szerződéses tárgyalásánál nem csupán elméleti, de már meg-lévő, szemmel látható s kézzel fogható bizonyítékokkal kell rámutatni arra, hogy az olasz virág ezután hazánkban feleslegessé válik.

És ez a valaki, aki a hazai kertészetnek ezt az ágát a jelzett keretben felkarolhatná, fel-lendíthetné, magas nivóra a község gazdaság tényezővé emelhetné, nem lehet más, mint a magyar gazdátársadalom, amely ilyenformán nemcsak lokozhatná jövedelmét, de egyúttal megakadályozhatná milliónyi koronákban a külföldre való vándorlást.

Csérer Gyula, főkertész.

Molnár Ferenc

Molnár Ferenc bezdáni iskolaigazgató, a Bácsmezei Ált. Tanítóegylet elnöke e hó 11-én 65 éves korában meghalt. Már két év óta betegeskedett, az utóbbi hónapokban kinos szenvedés gyötörte.

Kiválóan képzett, fáradhatatlan ügybuzgalmu, nemes föladatát komolyan átérző, hivatása magaslatán álló pedagógus volt, akinek neve a megyebeli közoktatásügygel annyira összefonódott, hogy működésének kedvező hatásai még évtizedek múlva is fennmaradnak.

Amikor Molnár Ferenc a tanítóegylet élére került, a megyebeli tanügy erős lendülettel új, a közérdeknek megfelelő irányba terelődött. Elnöki tevékenysége mindig oda irányult, hogy egyrészt a megyebeli közoktatásügyet a kor szellemének megfelelő mederbe terelje, hogy az újabb tanügyi törvények rendelkezései, s ennek nyomán az idevágó miniszteri rendeletek ne csak a papíron maradjanak meg, hanem a gyakorlati életben is érvényesüljenek, — másrészt pedig, hogy a tanítók és tanítónők súlyos, tarthatatlan helyzete javuljon. Hogy a tanerők egy kis kedvező helyzetváltozáshoz juthattak, azt nagy mértékben elhalt vezetőknek köszönhetik, aki néhai Gräff Nikász tanfelügyelővel, a tanítók lelkes barátjával együttesen állapította meg a módokat és feltételeket, melyeknek segítségével a tanítók nagyon is elhanyagolt érdekeit valamivel előbbre lehetett vinni. A »Bácsmezei«-ben megjelent cikkeiben pedig új irányzattal, a szakember alaposával jelölte meg az utat mely a megyebeli tanügy fejlesztéséhez és megerősítéséhez vezet.

A megyebeli közélet egyéb területein is sikeres tevékenységet fejtett ki. Mint a törvényhatósági bizottságnak tagja nem volt ugyan lármás szerepe, de lelkiismeretesen és sikerrel teljesítette ebből folyó kötelességeit.

A bezdáni ármentesítő társulatnak igazgatója volt. Működésével nagy előnyöket biztosított az ottani mezőgazdaságnak. Az elhanyagolt állapotokat rendezte tette.

A Bezdáni Takarékpénztárnak igazgató-főkönyvelője volt. Ebben a minőségben is avatott és sikeres munkát végzett.

Hitvesét, M. Radich Jolánt, a kitűnő írónőt 1 év után követi a sírba.

A derék, közbecsült férfi elhunytja meggyeserte fájdalmas részvétet kelt. De leginkább a tanítók siratják érettük dolgozó, értük küzdő felejthetetlen jó vezérüket.

Sajtóünnepélyek Palánkán.

Palánka. 1918. május 15. (Saját tudósítónktól.) Az az országos mozgalom, melynek célja egy erős, bátor keresztény sajtó létesíteni, Palánkán is emiatt és dicséretre méltó eredményt ért el. A mozgalom vezetői: Wildmann Gyula, Hampel Ede és Borsai István lelkesen fáradságot nem ismerve, nagy buzgalommal rejtettek ki a siker biztosítására. Az iskolánéknak intézetében 3 sajtóünnepélyt rendeztek. Elvezetés s tanulságos programot adtak. A palánkai urileányok kiváló dicséretet érdemltek ki szives leikes közreműködésükkel. A változatos és tanulságos műsor a következő volt:

Nyitány. Heller »Tarantell«, zongorán előadta Stéger Betti dunabölkényi tanítónő művészi zongorajátékával igaz elvezetési szerzett.

Az alkalmi beszédeket Wildmann Gyula, Hampel Ede és Borsai István mondották. Kifejtették a sajtó mozgalom célját, hangoztatták ennek szükségességét a mai vallást s erkölcsöt megtagadó sajtóval szemben.

Megjelölték azokat az eszközöket és módokat, melyekkel egy hatalmas, az egész országban domináló keresztény sajtó létesíthető.

A közönség támogatása, áldozatkészsége teremtheti csak meg azt a sajtót, mely a közönségért, a nemzetért, a keresztény Magyarország-

ért fog küzdeni. Tartalmas s mély gondolatokkal bőveikadó beszédjük elvezetés és tanulságos is volt.

Sax—Bartos »Fehér fakerezték.« Énekeltek Sax Zsófi tanítónő, özv. Schneider Józsefné és Haumann Anna. Zongorán kísérte Hampel Ede. A gyönyörű ének többször kívánt ismétlése igazolja, hogy a szereplők kiváló énekesek s elismeri szép hangjuk csak gyönyörködtető.

»Az apróhirdetés« című 2 felvonásos vígjáték igazi »sajtó darab.« Kacagató meséjével kifigurázza a modern, léha sajtó félszeregeit, de egyszerűsággal tanulságos példát is ad a modern leányoknak a vallásos keresztény nevelés nemes séjairól is. A szereplők »a palánkai urileányok« és pedig Kreuz Mariska, Kanyó Etelka, Kanyó Klárka, Fülöp Gizi, Hondl Aranka, Cservény Juliska, Haraszty Karola, Fischer Leli, Flasch Mária, Ocskó Mariska, Prinner Vilma, Hondl Dóra.

Az apróhirdetést városi színpadon a hivatalos színésznők se adhatják elő nagyobb precizitással és művészi játékkal mint a palánkai urileányok. Egy nagy színbájos uriember ajánlkozott, hogy mint impresszárió vidéki körutra indul vendégszeretelné a palánkai mőkédvelő gárdával. Főképpen Kanyó Etelka mint »Milka« néni váltott ki viharos tapsokat tökéletes művészi játékkal. Az őszinte elismerés pálmájáért kiváló versengés volt a »bűszken« feminista elveket valló Fülöp Gizi és a modern eszmékért rajongó Kanyó Klárka között. Hondl Dóra, mint »Bábi« a nagyot halló öreg cseléd szerepében, bátran kelhet versenyre akár a fővárosi színésznőkkel is.

Grieg »Hochzeitstag auf Troidhaugen« játszotta Stéger Betti dunabölkényi tanítónő a töle megszokott kedvességgel és fejlett technikájával.

Magyar nőiaktat játszott könnyedén, igaz tehetséggel Antalitz Irma.

Lovász—Reményi »Van otthon egy cifra szűrőm.« Énekeltek: Sax Zsófi, özv. Schneider Józsefné és Haumann Anna. Zongorán kísérte Hampel Ede.

Előképeket mutatott be Koppen Irma és Gesztyenyi Margit polg. iskolai tanárnők, kik mint »kiváló rendezők« ismeretesek.

Az ünnepélyek 1278 horonái eredményeztek az országos sajtó alap javára. Ezenkívül a hármás Palánka közönsége több ezer koronás összegeket jegyzett sajtórészesvényekre.

Dr. Hilkené Lajos.

Fényes estély Hódságon.

Hódság, 1918. május 16. (Saját tudósítónktól.) A helybeli előkelő társadalom hölgyei nemes célokért hevülő magyar szívök erőteljes megnyilatkozásával fényesen sikerült estélyt rendeztek május 11-én és 12-én. Ennek jövedelmét részben a háborúban megvukult katonák, részben pedig a katolikus sajtó javára fordították. Színelőadással egybekötött hangversenyt rendeztek.

A műsor első száma Stadler Etelka konferálása volt. Öntelenen jelezte a hangverseny célját és a szereplők föladatát.

Majd Suppé »Flotte Bursche«-ja követte. Stadler Etelka és Paupert Margit adta elő zongorán. Szép, mélyen átértett játékaikat zajos tetszéssel fogadták.

Hausz Ella Hercege Ferencnek »Bekvártélyozás« című monológiát adta elő színpadi elevenséggel. Könnyed előadásával és ügyes, gyakorlati mozgásával rászolgált a sok tapsra.

Ezután »Az apróhirdetés« című vígjáték következett. Szerafin Blankának eme szellemes darabját a következő szereposztással adták elő:

Özv. Göröngyössyné Lorencz Anna, Toprongyossy Miika Göröngyössyné nővére Hausz Ella, Seregy altábornagy neje Szendy Lionka, Kleopátra, Rebella Göröngyössyné leányai Paupert Lionka, Stadler Etelka, Mancsi Leiszmeister Józsa, Kerekes Dusi barátijuk Beck Hilda, 1. 2. Verébfi leány Paupert Margit és Schweiszug Margit, Tenyeres Babi süket vén cseléd Schweiszug Anna.

A fiatal hölgyek kivétel nélkül ügyeskedtek. Mindenki megértette a szerző intencióit és átértette szerepét. Valamennyinek bőven kijutott a tetszésnyilvánításból. Felvonás közben Paupert Margit és Mettenorfer József Ch. Doucia Re-signation ját játszottak zongorán, illetve hegedűn. Ugy a kisasszony zongorajátéka, mint Mettenorfer kegedűkíséréte nagyon tetszett a közönségnek.

Az avatott, tökéletes rendezés nehéz munkáját Kovacsits Olga tanárnő és Heitzmann Vilma odaadó buzgalommal végézték. A fényes eredmény, mely ezerötszáz koronát jelent a nemes célnak, nekik köszönhető elsősorban.

Sürgős gazdasági

intézkedések.

Az Ország legutóbbi igazgatóválasztmányi ülésén Törley Bálint szabadkai nagybirtokos rámutatott arra, hogy a rekvirálásoknál igen nagy hiányosságok voltak. A munkások kenyérgabona-szükségletét általában véve azokon a birtokon hagyták vissza, amelyek munkásaikat idegen helyről hozatták, tehát a nagyobb birtokok részesültek ebben a kivételes elbánásban. Visszahagyták a fejadagot a szerződések alapján. Sok birtokos azonban katonai osztagok igénybevétele-re van rá szorulva, már pedig a katonai adag nagyobb, mint a polgári fejadag. Ezt a differenciát a gazda nem tudja pótolni, ha a közélmezési minisztérium nem intézkedik, hogy azok a gazdaságok, amelyek katonai munkásokkal akarják munkájukat ellátni, visszatarthassák a katonai fejadagot az élelmezésre.

Javasolta már a múlt évben, hogy az aratáshoz mulhatatlanul szükséges manilla, illetve kender biztosítása érdekében irjanak fel a földmívelésügyi miniszterhez. A felterjesztés el is ment, de annak ellenére, hogy az aratástól csak kevés idő választja el a gazdákat, ma is még a legnagyobb tájékozatlanság uralkodik ebben a tekintetben úgy a minisztériumokban, mint a hatóságoknál. Indítványozza, hogy ismét- telen irjanak fel a minisztériumhoz, hogy intézkedjék a legsürgősebben, nehogy nagyobb bajok történjenek.

Az érsek Bajaért.

A bajaiaknak régi kívánsága, hogy a kalocsai érsekség tulajdonát képező Pandursziget nagy része a városhoz csatolassék.

Várady érsek Baja város iránt érzett szeretetétől áthatva, a kérelmet teljesítette, amiről a polgármestert eme levéllel értesítette:

A város polgármestere újján előterjesztett kérelemre és az 1886 évi XXI. tc. 143. §-ra való hivatkozással kijelentem, hogy a kalocsai érsekség tulajdonát képező s ez idő szeriat Bajaszentistván községhez közigazgatásilag csatolt Pandurpuszta birtok azon részének, melyet a pestvármegyei Dunavölgy lecsapói és öntöző társulat csatornájának északi oldala, a Duna folyam, Baja város határa, illetve a Sugovica és a felső panduri mezőgazdasági birtok alsó, (déli) határa határolnak, Baja városhoz való átcsatolását kívánom.

Ezzel előmozdítva a városnak megokolt átcsatolási törekvését, nemcsak a megjelölt terület költségtelenül teljesebb és közvetlenebb közigazgatását óhajtottam a magam részéről biztosítani, de egyúttal a haladni vágyó város érdemes közönségével szemben kifejezésre kívántam juttatni állandó érdeklődésemet és őszinte rokonszenveimet.

Fogadja a Tekintetes Tanács kiváló tiszteltetnemnek nyilvánítását.

Kalocsa, 1918. április 30.

Dr. Várady Árpád s. k.,
kalocsai és bácsi érsek.

Az alispán a cipőrendeletéről.

A cipőrendeletéről az alispán a legutóbbi közig. bizottsági ülésen előterjesztett jelentésében ekként nyilatkozott:

A kereskedelemügyi miniszter ur a cipő-szükséglet biztosítása és az e téren tapasztalható hallatlan áremelkedés korlátozása végett rendeletileg szabályozta a lábbeli készítés és forgalom módjait. E rendszer lényege az, hogy mindenki csak hatóságilag utalvány ellenében juthat lábbelihez, és a cipésmesterek is csak utalványra kaphatnak bőrt.

A miniszteri rendelet végrehajtása iránt soron kívül intézkedtem olyképpen, hogy az utalványok kiállításával az előjárásokkal biztalm meg, számolva egyrészt azaz, hogy a fészolgabírák valóbban képielenek volnának százezer-számra menő utalványok kiállítására, másrészt abból a célból, hogy a lakosságot megkíméljem a járás székhelyére való bemenetel időpazarlásától és költségeitől.

A rendszer alapfogolata jó. Kérdés, képesek lesznek-e a központok a cipésmestereket és cipőkereskedőket elegendő anyaggal ellátni, másrészt, lesz-e a hatóságoknak elég erejük és idejük intézkedéseiknek érvényt szerezni. Ha igen, az égető kérdés megoldottnak tekinthető. Ellenkező esetben a kereskedelmi miniszter rendelete nem lesz egyéb, mint holt papirus.

A nyugdíjas tanítók, özvegyeik és árváik háborús segélye.

A közokt. miniszter a tanfelügyelőhöz intézett rendeletében megállapította az 1875. évi XXXII. t. cikkel létesített orsz. tanítói nyugdíj és gyámintézet alapjából ellátást élvező nyugdíjas tanítóknak (tanítónőknek, óvónőknek), valamint az elhalt tanítók özvegyeinek és szülőfőien árváinak háborús segélyben való részesítését.

Az 1918. évre szóló háborús segélynek összegei a következők:

azoknál a tanítóknál (tanítónőknel, óvónőknel), akiknek nyugdíja nem több mint évi 1800 K, 600 K;
 évi 1800 koronánál több, de nem több, mint évi 2000 K, 600 K;
 évi 2000 koronánál több, de nem több, mint évi 2200 K, 720 K;
 évi 2200 koronánál több, de nem több, mint évi 2400 K, 780 K;
 évi 2400 koronánál több, de nem több, mint évi 2600 K, 840 K;
 évi 2600 koronánál több, de nem több, mint évi 2800 K, 900 K;
 évi 2800 koronánál több, de nem több, mint évi 3000 K, 960 K;
 évi 3000 koronánál több, de nem több, mint évi 3400 K, 1020 K;
 évi 3400 koronánál több, de nem több, mint évi 3800 K, 1080 K;
 évi 3800 koronánál több, de nem több, mint évi 4200 K, 1140 K;
 évi 4200 koronánál több 1200 K;
 az elhalt tanítók özvegyeinél, akiknek az orsz. tanítói nyugdíj- és gyámalapból élvezett özvegyi segélypénze nem több mint évi 800 K, 480 K;
 évi 800 koronánál több, de nem több, mint évi 1200 K, 540 K;
 évi 1200 koronánál több, de nem több, mint évi 1600 K, 600 K;
 évi 1600 koronánál több, de nem több, mint évi 2000 K, 660 K;
 évi 2000 koronánál több, de nem több, mint évi 2400 K, 720 K;
 évi 2400 koronánál több 780 K;
 az elhalt tanítóknak (tanítónőknek, óvónőknek) az orsz. tanítói nyugdíj- és gyámalapból ellátást élvező szülőfőien (szülőfőienekkel egyenlőnek tekintendő) árváinál, tekintet nélkül az élvezett árvagyámpénz összegére, egyenkint 240 K;
 azoknál a volt tanítóknál, valamint az elhalt tanítóknak olyan özvegyeinél, akik a nevezett alappól kizárólag kegyelmi ellátást (kegydíjat) élveznek s akiknek kegyelmi ellátása nem több, mint évi 400 K, 180 K;
 évi 400 koronánál több, de nem több, mint évi 800 K, 240 K;
 évi 800 koronánál több 300 K;
 az elhalt tanítók (tanítónők, óvónők) olyan szülőfőien (szülőfőienekkel egyenlőnek tekintendő) árváinál, akik az alappól kizárólag kegyelmi ellátást (kegydíjat, kegynevelési járulékok) élveznek, tekintet nélkül az élvezett kegyelmi ellátás összegére és az atya (anya) elhalálozásának időpontjára, egyenkint 120 K.

Közigazgatási bizottsági ülés.

Zombor, 1918. május 15. (Saját tudósítónktól.) Bács-Bodrogvármegye közigazgatási bizottsága ma tartotta dr. Balogh Ernő főispán elnökségével rendes havi ülést, melyen az alábbi szakjelentések olvasták föl. A hivatalok vezetőin kívül Fernbach Károly és Márton Máttyás bizottsági tagok voltak jelen.

A középitkezésekről Fuchs István műszaki tanácsos a következőket jelentette: A kereskedelmi miniszter a vármegye területén átvonuló államutak fedanyag szükségletének fedezésére 103500 K-t a zombor-bezdáni útszakasz kongó-téglaburkolat helyreállítására 20000 K-t és Újverbász község átkelési szakaszán végrehajtandó hengerlésére 7630 K engedélyezett.

Az engedélyezett utépítések közül a szilágyi, doroszlói, béregi és küllői vasúti hozzáfárat építési munkálatai folyamataiban vannak a szenttamás-turju-nádajjai tr. közut 6575—1000 km. szakaszának folytatódó kiépítése pedig a kőanyagok megérkezése után szintén azonnal meg fog indulni.

Jelenti továbbá hogy, a regőcze-herceg-szántói tr. útszakasz kiépítésére vonatkozólag a közigazgatási bejárás 1918. április hó 11-én megtartott.

A közegészségügyről dr. Spitzer István vm. főorvos a következőket jelentette:

A vármegye közegészségügyi viszonyai április havában a szokott képet mutatták. Járvány-szerű megbetegedések nem fordultak elő; egyedül Titelen a folyton szörványosan jelentkező

himfőesetek miatt kénytelenek voltunk a felnőttek kötelező újraoltását elrendelni.

Hődságon a kendergyárban a hadifoglyok között 3 kiütéses hagymáz megbetegedés fordult elő.

A múlt hó 13-án megalakult a vármegyében a Stefánia szövetség központi bizottsága; az értekezleten megjelent dr. Madzsar József központi igazgató és dr. Szana Sándor országos biztos.

A csecsemőhalandóság leküzdésére irányuló akciót a kormány a Stefániaszövetség kezébe tette le, amely a vármegye szanálásának megkezdését az 1919. évre lüzte ki.

A második dolog, amely a közegészségügyet közelebbi érdekli és amely most indult meg a vármegyében a Károly király gyermek nyaraltatás, célja ausztriai városi gyermekeknek nálunk a falvakban és ugyanannyi satnya beleges gyermekeknek az osztrák tengerparton való elhelyezése.

A rekvirálástól agyonzaklatott vármegyékben szinte kellemetlenül hatott ránk ezen aktió, azonban tudatában ennek a nagy társadalmi, nemzetközi politikai és egészségügyi fontosságára a hatóság és a társadalom melegen kerolta fel a gyermekek kicserélésének ezen eszméjét.

Már is jelentkeznek a mi gyermekeink a tengerparton való nyaralásra és tőlünk is jelentkeznek családok nagy számmal, akik a külföldi gyermekeknek szívesen helyet adnak.

A tuberkulózis elleni akciót a jövő héten ismét teljes erővel megindítjuk. A főispán ur öméltségének közbelépése a földmivelügyi kormány sürgősen foglalkozik a kozorai erdő megfelelő részletének átengedésével.

A közadózásról Komáromy kir. tanácsos, helyettes p. ü. igazgató ezt jelentette: Befolyt:

Egyenes adóban 1918. évi április hóban befizetett 334314 K 97 f., 1917. évi április hóban befizetett 184139 K 48 f., 1918. évi január 1-től április végéig befizetett 2887071 K 97 f., a múlt év hasonló időszakában 2597358 K 70 f.

Hadmentességi díjban 1918. évi április hóban befizetett 186 K, 1917. évi április hóban befizetett 1188 K 35 f., Az 1918. évi január hó 1-től április végéig befizetett 4478 K 38 f., A múlt év hasonló időszakában 5477 K 55 f.

Bélyeg- és jogilletékben az 1918. évi április hóban befizetett 343956 K 82 f., Az 1917. évi április hóban befizetett 379260 K 32 f., Az 1918. évi január hó 1-től április hó végéig befizetett 977840 K 84 f., A múlt év hasonló időszakában 1286464 K 74 f.

Fogyasztási és italdobban az 1918. évi április hóban befizetett 75909 K 27 f., Az 1917. évi április hóban befizetett 74186 K 49 f., Az 1918. évi január 1-től április végéig befizetett 301617 K 96 f., Mu t év hasonló szakában 292761 K 40 f.

Tanítói nyugdíjban az 1918. évi április hóban befizetett 11090 K 87 f.

A tanügyről Faragó kir. tanfelügyelő ekként számolt be: A vallás- és közoktatási miniszter ur elmúlt hónapban a nem állami tanítók fizetésének rendezése céljából 1600 kor. államsegélyt utalványozott. Egyben jelentem, hogy az elmúlt hónapban hivatalosan meg lettek látogatva a bácsalmási, ókéri, kiskéri, kuzorai, pincédi és lilomosi népoktatási tanintézetek összesen 38 tanteremben. Az egyes észlelt hiányok orvoslása iránt az intézkedések megté tettek.

Szőlőkötöző-anyagok pótlása.

A háboru okozta behozatali és termelési nehézségek miatt a szokásos szőlőkötöző-anyagokban, a raffiában, kender- és jutafondban stb. tudvalevőleg nagy hiány van. E kötözőanyagok pótlására alkalmasak a kötözőzás, kézzel cséplelt zsupszalma, hársfahéncs, iszalagrost, tengericsuha (a csót borító levelek), fűzvesző s az egészen vékony lágyított vassodrony. Ezek közül az anyagok közül vassodrony már alig szerethető be, viszont most új anyag, az ugynevezett szőlőkötöző papírzsineg került forgalomba, mely megfelelő minőségben eléggé kielégítő eredményel használható.

A papírzsineg sokféle minőségben készül, de csak az bizonyult az elzárás ellen tűrhetően ellenállóknak, amelyik legalább másfél milliméter vastag, kemény sodrású (minél jobban van sodorva, annál ellenállóbb) és tiszta cellulózából készült. A papírzsineg jósaága minden egyes esetben csak nedvesítési és áztatási próbák által állapítható meg s csak úgy a szemre meg nem ítéhető.

A kötőzés a papírzsinegekkel kényelmes, gyors és ha a papírzsineg megfelelő volt, a legfelső (záró) kötözés kivételével, a többi (alsó és közép) kötözésnél az eddigi kísérletek szerint

még bujanóvésű, dus lombozatu tőkének is eléggé tartósnak bizonyult, a felső (záró) kötözés végzésére azonban, minthogy ott a kötözőanyagokat a szél és eső közvetlenebbül éri, a papírzsinegek használata már kockázatos.

Egy-egy hold szőlő feikötözéséhez suly szerint körülbelül kétszerannyi kell belőle, mint a jóminőségű raffiából.

A tapasztalat szerint igen jó raffiapótló-anyagul szolgálhat a virágzása idejében zölden levágott rozsszár is. Ezt gondosan megszárltva éppen úgy, mint a sást, zsuppszalmát és általában a névényi eredetű kötözőanyagokat, közvetlenül a használat előtt vízben jól be kell áztatni, azután nedvesen jól meg kell taposni, hogy hajlékonyságot és szívósságot nyerjen. Az így előkészített zölden levágott rozsszár a szőlőkötözésre való használhatóság tekintetében a kötözőzással vetekszik és egyike a legkényebben és legjutányosabban biztosítható szőlőkötöző-anyagoknak.

A segédszolgálatos népfőlkélok szabadságolása.

A segédszolgálatos népfőlkélok szabadságolásáról egy interpellációra adott válaszában gróf Serényi földm. miniszter a következőket mondta:

Senkik sem tartana méltónak a földmivelésiügyi miniszteri székre, ha csak most intézkednék az aratás biztosítása dolgában. Ezeket az intézkedéseket régen megkezdte és folytatja ma is. Tegnap volt Bécsben, ahol a pótlásügy főnökével a munkásügyeket alaposan letárgyalta. Az interpelláló az 1867—69-es évfolyamok szabadságolásáról beszélt. A rendelkezés értelmében csak az 1867-esek voltak szabadságolandók. Ez már tényleg meg is történt. Az 1868-asok és 1869-esek csak szeptember 15-én, illetve decemper végén volnának szabadságolandók, azonban intézkedések történtek aziránt, hogy ezek a legközelebbi időben szabadságoltassanak. Azonkívül intézkedés történt aziránt, hogy az aratásra minden önálló gazda szabadságoltassék. Azonkívül szerveztek nagy munkásosztásokat, amelyek osztagonként fognak a nagybirtokosoknak rendelkezésére állani.

Intézkedés történt tegnap az iránt is, hogy minden cséplőgép kezelő azonnal — talán május végétől december 31-ig — hivatalból szabadságoltassék. Azonkívül minden intézkedés megtörtént aziránt hogy az orosz foglyok munkája már most pótolassék. A honvédelmi és hadügyminisztériumban minden intézkedés megtörtént az iránt, hogy az aratási és mezőgazdasági munkálatok folyama az ország részére biztosíttassék.

Báró Vojnits Sándor lakásügye.

A Déli Hírlap minden ok nélkül már többször oly hangon foglalkozik báró Vojnits Sándor magánügyeivel, mely alkalmas, hogy a magyar közéletnek ezt a rokonszenves vezér alakját ellenszenves színbe tüntesse föl. Legutóbb egy lakásügyel kapcsolatban alaptalan ráfogásokkal illette. Erre báró Vojnits Sándor eme nyilatkozattal felelt:

A Fehérvári-uti házamban levő négy felmondott lakás átalakítása után mindössze 8 szoba áll majd rendelkezésemre, melyekhez egy kis szobát a szomszéd lakás bérletjéről pénzért albérletbe vettem. Ez a lakás térfogatilag kisebb, a szobák száma pedig tekintetében nem lesz nagyobb, mint a jelenlegi Várház körüli lakásom, hol 10 éve lakom 5 tagu felnőtt családommal és megfelelő személyzeitünkkel. Minderről a felmondási eljárás során a lakbérleti bizottság is meggyőződött. Kimondván a felmondások érvényességét, indokolván ezt azzal, hogy a felmondott lakásokra a magam és családom részére van szükségem és így a felmondások jogszerűek. A felmondott lakók közül a lakáshivatalhoz csupán egy fordult. Maga a cikk is beismeri, hogy két bérlő máshol helyezkedett el. Az egyikkel nyomban a határozat meghozatala után személyesen mentem el az egyik budapesti lakáshirdetőhöz és ott azt a megbízást adtam, hogy saját költségemre keressenek azonnal megfelelő lakást részére. A másik lakó pedig kijelentette, hogy ő már régebben vidékre akart költözni, a költséget megtérítettem. A lakbérleti bizottság a felmondások érvényességét kimondó határozatokat múlt év augusztus 27-én hozta és

azonnal hozzá is fogtam a lakások alakításának tervezéséhez. Nagy meglepetésemre március 20-án kaplam a Központi Lakáshivataltól azt az értesítést, hogy a Fehérvári uti házamban lévő részemre már bíróság biztosított lakásokat rekvirálni akarják és a rekvirálás félreértésből és a helyzet nem kellő ismerete folytán tényleg meg is történt. A határozat vétele után felkerestem a lakáshivatal elnökét, akinek bemutatván az okmányokat, a lakbérleti bizottság határozatait stb. a rekviráló határozat hatályon kívül helyezése iránt kérvényt adtam be. Megállapodtam továbbá az elnök úrral abban is, hogy én annak a bérletnek, aki állítása szerint mindezekig lakást nem tudott szerezni, már augusztus 1-én átadok a jelenlegi lakásomból három szobából és az összes mellékhelyiségekből álló lakásrészt. Meg kell jegyezni, hogy a határozat ellen, mely a rekvirálást elrendelte a fennálló szabályok értelmében előterjesztéssel is éltem. Korai az a megjegyzés, hogy a Várnáz-köruti lakásért sokkal magasabb lakbért kell majd a bérletnek fizetniük, mint amennyi a tisztviselők lakbérjuttaléka. Tíz éven keresztül ezért a lakásért, mely két nagy lakásra és egy kisebb lakásra osztható fel évi 6000 K bért fizetek. Nem áll az, hogy nekem Szabadkán házam, vagy lakásom volna. Ellenben tény az a cikk állításával szemben, hogy én több mint 20 éve állandó budapesti lakos vagyok családommal együtt s mint ilyennek jogom, mint képviselőnek kötelességem a Budapesten való állandó lakás. Tisztelettel

Báró Vojnits Sándor.

H I R E K.

A képviselőházból.

A harmadik kiadása Wekerle-kormány szombatán megjelent a Ház színe előtt, hogy új programjával bemutatkozzék. Ez persze elég ok arra, hogy az ülésterem és a karzatok színültig teljenek meg. Nem is maradt otthon senki, aki a parlamenti levegőt megszokta. A VII. számú karzat közönsége csupa előkelő és szép hölgyből állott. Ott volt báró Vojnits Sándorné leányaival, Szutrély Lipótné és leánya és a felső tizezernek sok ismert tagja. Megszokott helyén ült gróf Tisza István, mely körülmény már előre jelezte, hogy ebben az ülésben nagy szerepe lesz gróf Tiszának.

Az ülésterem már jóval az ülés kezdete előtt népesedett. A bácskaiak közül egymásután megjelentek: báró Vojnits István, báró Vojnits Sándor, Zákó Milán, dr. Falcione Árpád, Szutrély Lipót, báró Podmaniczky Endre, dr. Konyovits Dávid, Evertovits János, dr. Janiga János, dr. Dungserszky Gedeon. A baloldaliak közül megjelent Lovász Márton, Fernbach Károly, Balla Aladár.

Az elnök gyorsan tette meg előterjesztéseit. Alig hangzott el a királyi kézirat, nyomban fölkel helyéről Wekerle és elmondta programját. Röviden beszélt, de annál határozottabban. Azokat a különbségeket hangoztatta, melyek a régi és a mostani Wekerle-kormány közt fonnállanak. Majd szabatosan jelezte követendő irányát, mely hazafias lélekből fakadt. Az Andrássy, Apponyi és Károlyi vezetése alatt állók — részben hallgattak, részben pedig tüntettek a miniszterelnök kijelentései ellen. Annál jobban tapsolt neki a munkapárt, amiből kitűnt, hogy Wekerle és a munkapárt között fennállott ellentétekre már megvan az áthidalás. Ezt megerősítette gróf Tisza István is, aki éljenzésekkel és tapsokkal sűrűn megszakított nagyszabású beszédében a Wekerle-kormány iránti bizalmát kifejezte.

Tisza után gróf Apponyi és gróf Andrássy felszólalását várták, de helyettük gróf Károlyi fejtette ki pártjának az új kormányval szemben való engesztelhetetlen harci álláspontját. Gróf Károlyi beszéde alatt a képviselők nagy része a folyosóra vonult. Ott voltak a bácskaiak is, akik többszöri beható tanácskozás során beszéltek meg a vármegyében történendő közelebbi aktuális eseményeket.

A folyosón volt dr. Benárd Emil miniszteri tanácsos is, a bácskaiaknak Plósz

idejéből jó ismerőse, aki egyidőben a megyebeli érdekeknek lelkes támogatója volt. Törvél, az új igazságügyminiszterrel jött be, akinek egyik legbizalmasabb híve.

Kedden, szerdán az adójavaslatokat tárgyalták. A munkapártnak köszönhető, hogy ezt a fontos kérdést némely urak politikai céljainak föl nem áldozták, hanem gyorsan és alaposan tető alá juttatták. A terjedelmes vitának Teleszky János új irányeszmékkel telített nagyarányú beszéde adott lendületet.

Csütörtökön a választójogi bizottságban megüresedett két tagsági állást töltöttek be. Az ülésterem és a karzatok kongtak az ürességtől. A folyosón valamivel élénkebb volt az élet. Báró Vojnits Sándor fogadta az ő ismertetett lebilincselő módján az érkező híveket. Papp Géza báró volt az első, akit köszöntött.

— Szervusz Kollega!

— Kollega? kissé szokatlan megszólítás a képviselők között — gondolhatta a kistermetű, de nagyüzü torontáli báró.

Vojnics báró nyomban megmagyarázta a jelző értelmét:

— Kollegám vagy, mert mindketten nyilatkoztunk a lapokban.

Papp Géza báró ugyanis Az Est-ben a Harnocurt-birtok ügyében, Vojnics Sándor báró pedig a Déli Hírlapban bérbeadott lakása ügyében megjelent alaptalanul támadó közleményre tette közzé cáfoló nyilatkozatát, melyet a maga szobatos, világos és érveivel mindenben helytálló szövegét egész terjedelmében lapunk más helyén találja meg az olvasó.

A bácskaiak közül bent volt a Házban dr. Konyovits Dávid, dr. Falcione Árpád, Dungserszky Bogdán, báró Podmaniczky Endre és báró Hammerstein Richárd, aki Németszárgban, családi ügyben való két heti tartózkodás után e napon érkezett meg. Időközben fölhalmozott teendőinek egy részét sürgősen elintézte, hogy még e nap folyamán sáripusztai birtokára utazhassék.

Tanügyi miniszteri biztosok. A közoktatási miniszter a zombori felső keresk. iskolához Popovits Iván keleti keresk. iskolai tanárt, az újvidéki felső keresk. iskolához Turczar János igazgatót küldte ki miniszteri biztossá az érettségi vizsgálatokhoz.

A kalocsai érsek bérmáltja. Várady L. Árpád dr. kalocsai érsek, Horváth Győző főszentelt püspök társaságában június hó 1-én Szabadkára jön bérmálni. A bérmálás a Szent Györgyi templomban 2-án, a Rókusiban 3-án, a Szent Teréz-templomban pedig 4-én és 5-én lesz. Szabadkáról az érsek Zomborba utazik s ott 6-án és 7-én bérmál, 8-án és 9-én pedig Baján oszítja ki a bérmálás szentségét.

A szabadkai főkapitány nyugatiombavonulása. Szalay Mátyas szabadkai főkapitány — mint a Délvidék írja — előrehaladt korára való tekintetből legközelebb nyugdíjazását kéri.

Ezredessé léptették elő Balogh Sándor 86. gy. e. alezredesi.

Kitüntetett állatorvos. Csia Károly állatorvosi különleges alkalmazásban teljesített kitűnő szolgálatai elismerésül a koronás arany érdemkereszttel a vitézségi érem szalagján tüntették ki.

Szemző Elemér — alezredes. A király kamionkai Szemző Elemér 9. honv. huszárezredbeli őrnagyot alezredessé nevezte ki. Szemző a háború alatt több kitüntetésben is részesült.

Házasságok. Bartek István 23. gy. zászlós e hó 20-án tartja esküvőjét Guth Gizellával, Guth Ottó, a Délv. Gazdasági Egyet. zombori szervezete titkárának leányával.

Dr. Sándor Jenő tüzérhadnagy, hódmezővásárhelyi ügyvéd eljegyezte Löbl Lenket, Löbl Saliomon szabadkai földbirtokos leányát.

Ifj. Radich Ollé Károly eljegyezte Molnár Gizikét Bacskeresztúron.

Torontáli Szőnyeg és Butorszövetgyár alakult meg dr. Dungserszky Gedeon orsz. képviselő vezetésével. Az alaptőke 1500000 kor. Az igazgatóság tagjai: dr. Dungserszky Gedeon, dr. Dobay Aurél, Deutsch Kálmán, Drucker Géza, Szanc Zsigmond, Siern Áitéd, Zimmer Armin és Kohorn Oszkár.

Új tábori lelkész. Nándrássy Elek, cservenkai ág. hitv. ev. segédlelkész sürgős behívót kapott tábori lelkésznek.

A Bács megyei Cukorgyár R. T. május 31-én Budapesten (József tér 10. sz. a.) rendezte közgyűlést tart.

Felszámolt pénztárat. A Bezdáni Takarékpénztár felszámolása befejeződött. A cég megszűnését tehát hivatalosan kimondta a zombori törvényszék.

A Ferenc-csatornai fürdő r.t. végleg megalakult. Az alaptőke 40000 korona. Az igazgatóság tagjai a következők: Jolánka Vilmos, Novákovits Izidor, dr. Duchon János, Kerényi Sándor és Major József. A fürdőt sportteleppel és üdülőhellyel kapcsolják össze.

Gondnokság alatt. Peze Mihály péterrévei lakost elmebetegség miatt gondnokság alá helyezte az újvidéki törvényszék.

Új cégek. Bács megyében ujabban eme cégalakulások történtek:

Szabadka, Mamuzsich Zénóné fűszerkereskedése.

Baja, Singer József szállítási vállalata.

Szabadka, Winkler Lajos kép- és könyvterjesztő vállalata.

Szabadka, Beck Simon szén-, szalma- és vaskereskedése.

Szabadka, Bleier Jóélné malomtulajdonos.

Bácsalmás, Almási Kőlcserős tűzkárbiztosító társaság. (A szövetkezet tartamát ujjab 10 évre meghosszabbította.)

Szenttamás, Manojlovits és társai bank r. t. (A társaság alaptőkéjéi ujjabban 300000 koronában állapították meg.)

Apatin, Apatini kosárfonók termelő szövetkezele (Az igazgatóság új tagjai Winter József, Baldi József, Szorgend Antal.)

Hódság, Hódsági Takarékpénztár (A társaság alaptőkéje ujjabban 480000 kor., mely 1200 drb. 400 koronás névértékű névre szóló részvényből áll.)

Szabadka, Szabadkai nyomda és kiadó r. t. (Lapok, könyvek terjesztésére és nyomtatványok előállítására alakult. Alaptőkéje 50000 kor. Az igazgatóság tagjai: Pusztai Béla, Sztankovich Béla, Rajcsich Sándor és Engler Antal.)

Kula, Kulai Hitelbank (dr. Stiefelmayer Károly és Hahn József igazgatósági tagok lettek.)

Ujverbász, Ujverbázi Takarékpénztár (Walter Ádám és Csepcsányi István igazgatósági tagok lettek. Az alaptőke 4500 drb. 200 koronás részvényből áll.)

Apatin, Apatini Takarékpénztár (Ifj. Becker Ferenc helyébe Szayer József került igazgatósági tagnak.)

Öngyilkos királyi tanácsos. Veszér Károly ny. huszárkapitány Szabadkán súlyos betegsége miatt agyonlőtte magát. Az elhunyt egyideig szabadkai titkára volt dr. Purgly Sándor főispánnak. Ebben a minőségében oly nagy érdemeket szerzett, hogy királyi tanácsossá nevezték ki.

Halálozások. Vass Sándor főhadnagy neje, szül. Milassin Maca a napokban Szabadkán meghalt.

Schröder Aladár ny. p. ú. tanácsos 65 éves korában meghalt.

Schumacher Sándor földbirtokos Cservenkán 63 éves korában meghalt. A lakosság aprajagya kísérete utolsó útjára e hó 14-én.

Dr. Goldjahn Henrik topolyai főrabbi a napokban 73 éves korában meghalt. Nagy gyászompával temették el. A zsidóság emlékét méltó módon örökíti meg. Az elhunyt a zsidó papság egyik legképzettebb és mindenféle tisztelt alakja volt.

Czálinger József vármegyei irodaigazgató a napokban 45 éves korában meghalt. Igen szorgalmas és gyakorlati érzékkel bíró tagja volt a tisztviselői karnak. Tetőtől talpig korrekt, lelkiismeretes ember volt, akire a vármegye vezetői fontos természetű bizalmi hivatásköri rubáztak. Elhunyt széles körben fájdalmas részvételt kelt.

Új vasuti terv. A keresk. miniszter előmunkálati engedélyt adott dr. Mőcsy István ügyvéd, kalocsai lakosnak Kalocsa állomástól a Kalocsa—Meszes nevű dunai kikötőhelyéig vezetendő keskeny vagy eselleg szabványos nyomtávú, továbbá ugyancsak Kalocsa állomástól Bácsa és Fajsz községek határain át Dusnok községig vezetendő és önálló üzemen tartandó keskenyvágányú h. érd. vasútvonalakra.

Feladás Apatinban. Május 4-én árverésen eladásra került az apatini erdőhivatalnál 2103 földmőrökben tőgyhasznosító Ajánlatot lettek: Jovanovits Zsivko (Zombor) az I. csoportra 50% áremelkedéssel 59207 K 37 fillér árra, a II-ik csoportra 40% áremelkedéssel

62345 K 94 fillér árral. Reyer Péter és társa (Dernye) a III-ik csoportra 22% áramekedéssel 48411 K 12 fillér árral és a IV-ik csoportra 20%-os áramekedéssel 46228 korona 88 fillér árral.

KÖZGAZDASÁG.

A Bácsmegeyel Gazd. Egylet közgyűlése. A Bácsmegeyel Gazd. Egylet május 26-án, vasárnap tartja *Purgly Sándor* dr. ny. főispán elnöklésével rendes évi közgyűlését.

Tölgyszőlőkészítés és hordók beszerzése. Azok a központi szeszőzdék, melyek cement-fermek készítéséhez szükséges előfeltételekkel nem bírnak (mondjuk: ideiglenes telepen működnek, vagy aránylag kisebb nyersanyagmennyiséggel dolgoznak fel) leghelyesebben teszik, ha nagy tölgyszőlőket szereznek be, melyekbe szintén 1-2-3 napi főzésre szükséges nyersanyagot lehet elraktározni és melyek mégis csak sokkal tartósabbak, mint az ugyancsak ma nem olcsó puhafakádak. A »Fructus«-nak esetleg módjában volna ma a hozzátartozó szeszőzdéknek nagyobb mennyiségű 24-60 hl. befogadására alkalmas új tölgyszőlőket, ugyancsak használt vagy új pálinkashordókat beszerezni. Miután minden jel arra mutat, hogy közel a kínálat e téren sem fog helyes arányban állani a kereslettel s az árak képtelen magasságra fognak felszökni, ha pedig maximálják az árut, úgy az — miként tavaly — el fog tűnni, célszerű, ha a központi szeszőzdék vezetői már most gondoskodnak megfelelő edényről.

Üres palackok a hadseregnek. A hadvezetőség a belügyminiszter útján felszólította a törvényhatóságok első tisztviselőit arra, hogy országos mozgalom keretében gyűjtsék össze az üres üvegeket, hogy ezekben a hadvezetőség a frontkatonákat ásványvízzel láthassa el. A hadvezetőség a palackok árát megígéri. Erre a rendelkezésre azért van szükség, mert az üvegyárak — Magyarországon ezidőszereint csak kettő működik — nem képesek annyi palackot előállítani, amennyi a nyáron megnövekedő szükséglet fedezésére elégséges.

Szerkesztői üzenetek.

G. J., Palánka. Annak idején értesítést kérünk. **M. A., Versec.** Ifj. P. M. munkatársunk kérelmére közöljük mostani címét: Ifj. P. M. e. é. önk. szakaszvezető cs. és kir. 11 sz. nehéz táborig tüzérezred. Tábori posta 611.

Főt. B. A., Tavankút. Az adatok beszerzése iránt intézkedtünk. Mielőtt megkapjuk, azonnal értesítjük. Azt hisszük, hogy 8 napon belül megtörténik. A másik szives intézkedését köszönjük.

Cs. K., Baja. Már megkaptuk. Ajánlott levélben el is küldtük.

T. M., Jánoshalma. Meglesz. Ifj. H. Gy., Hodság. Sűrűbben kérjük.

A kiadóhivatal vezetője: **Harz Mándor.**

Cséplőgarnitúra, Hoffner Schrantz, 10 HP és különféle arató, vető és talajmívelő gépek eladó. Irén hengergőzmalom, Törökszázok, Temes m. 4-1

Eladó Wiczmány Ödön butikai, Zemplén m. gazdaságában, Kállay Lajos-féle 12-es benzínmotor, továbbá: Kühne féle 800 mm cséplőgép rostákkal, elevátorral, szijakkal, minden jó karban. 4-1

Takarmányfüllesztők, billenő rendszer, különféle nagyságban azonnali szállításra kaphatók Farkas J. és Tsa cégnél, Budapest, Vilmos-császár-ut 61. 4-1

Amerikai íróasztal elköltözés miatt olcsón eladó. Bővebbet Zabik László kir. s. tanfelügyelőnél Ujvidék, Dániel-utca. 3-3

Kereskedősegédet,

irodatiszt vagy **irodatiszt-nőt** keresek bármely szakmából papír és írószerekkereskedésem részére állandó állásra. Felvétetnek olyanok is, akik valamely politikai hatóságnál mint hivatalnokok alkalmazásban voltak, vagy ügyvédi, esetleg más irodában dolgoztak. **Ivkovics György** papír és írószerekkereskedés Ujvidék, Duna-utca. 3-2

Hoffman Mihály Özvegye

Inkásberendezési vállalata

TELEFON 400. **SZABADKÁN.** ALAPITTATOTT 1876

Olcsó áron készít egyszerű és gazdag, de mindig izléses és művészi kivitelű butorokat.

Veknis kosarak és gömbölyű kenyérkosarak, fehér vesszőből készült, darabonként 8 koronájával eladók. **Özv. Herz Arminné, Budapest, Erzsébet-körút 38.** 5-5

Magyar királyi földmívelésügyi Minister.

2364/1918. szám.

Hirdetmény.

A mezőhegyesi magyar királyi állami ménésbirtok tenyészetéből származó:

51 drb. 1 1/2 éves simmentheli *tenyész-bika,*

47 drb. 2 1/2 éves simmenthali *üsző* Mezőhegyesen (Csanád vármegye, vasút, posta és távirat állomás)

1918. évi június hó 11-én délelőtti fél 10 órakor kezdődő nyilvános szóbeli árverésen készpénz fizetés mellett el fog adni.

Az eladásra kerülő tenyész szarvasmarhák származását és leírását feltüntető kimutatást a mezőhegyesi m. kir. ménésbirtok igazgatósága az érdeklődőknek megküldi.

Az árverésre érkezőket az árverés napján Mezőhegyes állomásánál uradalmi kocsi várja.

Kelt Budapest, 1918. április hó.

M. kir. földmívelésügyi Minister.

2914-1918.

Pályázati hirdetmény.

Topolya községben elhalálozás folytán megüresedett s 1500 korona évi fizetéssel javadalmazott

I. segédjegyzői állásra

pályázatot hirdetek, s felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket hozzám f. évi május hó 31-ig adják be.

Topolya, 1918. évi május 7.

Dr. Fratricsevits István

2-2 főszolgabíró.

Gázcsillár, ebédőli, négyágú, rézből, masszív, finomkivitelű eladó. Cím e lap kiadóhivatalában (Bpest, Teréz körút 2.) 3-3

Eladó

178 kat. hold bácskai földbirtok

egy tagban, a rajta levő gazdasági épületekkel együtt. A földbirtok, amely 110 hold I. rendű szántó és 60 hold I. rendű kaszáló és 8 hold nádasból áll, **Zombor határában,** a zombor-óbecsei **vasut és műt mentén** fekszik. **100 lépésnyire van tőle a »Bikár-szállás«** nevű **vasuti megállóhely.** Bővebbet a »Bácsmegeye« kiadóhivatala (Budapest, Teréz körút 2.) 3-2

Raab Károly hangszerkészítő ZOMBOR

Ajánlja nagy **zongorarakartárát.**

Vétel készpénzfizetéssel és a legkedvezőbb részletfizetéssel mellett is,

— Használt zongorák vétele és eladása. — Zongorák javítása és hangolása.

BURMANN SÁNDOR

ALAPITTATOTT: 1895. **UJVIDÉK.** ALAPITTATOTT: 1895.

VIZSGÁZOTT FINOM-PUSKAMŰVES HITES SZAKÉRTŐ

TELEFON INTERURBAN: **347. SZ.**

Kitüntetve az ujvidéki kirakatversenyen az aranyéremmel. Ajánlom dúsan felszerelt raktáramat **sportcikk- és fegyverekben,** valamint **ismétlő pisztolyokban.**

TELEFON INTERURBAN: **347. SZ.**

Halsporthoz minden cikk raktáron. **Régi fegyvereket** cserébe veszek. Minden **javitást** olcsón és gyorsan végzek.

Összes töltevények külföldiek is, valamint puskaporok raktáron. **Árjegyzéseket** kívánatra ingyen és bérmentve küldök.